

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi P. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VII AGa 1194/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 13 listopada 2025 r.,

oddala skargę.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

P. P. pismem z 8 września 2025 r., które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 11 września 2025 r., działając w imieniu własnym, wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VII AGa 1194/23 (pkt 1), zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do podjęcia niezbędnych czynności w celu sprawnego rozpoznania sprawy (pkt 2), przyznanie skarżącej sumy pieniężnej z tytułu przewlekłości postępowania w maksymalnej ustawowo dopuszczalnej wysokości (pkt 3) oraz o zasądzenie kosztów postępowania (pkt 4). W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania skarżąca podniosła, że sprawa toczy się od wielu lat, a długotrwałość postępowania oraz stan zawieszenia

w jakim znajduje się skarżąca, powodują negatywne konsekwencje w jej życiu osobistym i rodzinnym.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 21 października 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego tego samego dnia, zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę zostały także przedstawione czynności podejmowane w sprawie oraz zdarzenia, z powodu których sprawa nie została jeszcze zakończona, lecz rokuje rychłe zakończenie w sądzie drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczeniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna bezczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny

(zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzygnięciu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym,

że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzić będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie dostrzega przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VII AGa 1194/23. Sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 21 września 2016 r. (data prezentaty). Wyrokiem z dnia 6 kwietnia 2023 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo o zapłatę z tytułu umowy agencyjnej i ustalił, że pozwany wygrał proces w całości, pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów referendarzowi sądowemu. Apelację od wydanego ww. wyroku wniosła powódka. Akta sprawy wraz z apelacją zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 27 września 2023 r. Tego dnia sprawa została zarejestrowana w repertorium AGa. W dniu 22 grudnia 2023 r. wydano zarządzenie wzywające powódkę do uzupełnienia braków formalnych apelacji poprzez sprecyzowanie zakresu zaskarżenia wyroku, w zakresie w jakim zaskarżyła go do kwoty 1 500 000,00 zł. poprzez precyzyjne określenie w zakresie których roszczeń częściowych (na kwotę dochodzona pozwem składają się bowiem roszczenia z czterech tytułów) oraz co do jakich ich poszczególnych wysokości zaskarżyła wyrok sądu I instancji co do wskazanej kwoty i do złożenia pisma uzupełniającego braki wraz z odpisem w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji. Zarządzenie wykonano w dniu 29 grudnia 2023 r. Pismo powódki, zawierające uzupełnienie braków apelacji, wpłynęło w dniu 16 stycznia 2024 r. W dniu 19 stycznia 2024 r. wydano postanowienie w przedmiocie zwolnienia powódki od ponoszenia kosztów sądowych w części, tj. w zakresie opłaty sądowej od apelacji ponad uiszczoną już kwotę 100 zł., w pozostałym zakresie oddalono wnioski. Tego dnia wydano także zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji powódki pełnomocnikowi pozwanego. Zarządzenie o doręczeniu odpisu postanowienia wraz z uzasadnieniem i pouczeniem oraz doręczeniu odpisu apelacji wykonano w dniu 22 stycznia 2024 r. W dniu 14 lutego 2024 r. został wylosowany skład rozpoznający sprawę, o czym powiadomiono powódkę i pełnomocnika pozwanego. W dniu 1 marca 2024 r. wpłynęła odpowiedź strony pozwanej na apelację. W dniu 5 marca 2024 r. wydano zarządzenie o doręczeniu odpisu odpowiedzi na apelację powódce, akta skierowano do spraw oczekujących

na wyznaczenie terminu. W dniu 2 lipca 2024 r. wydano zarządzenie o skierowaniu sprawy do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 sierpnia 2024 r. Kolejny termin posiedzenia wyznaczono na 26 lutego 2025 r. W dniu 21 lutego 2025 r. wpłynęło pismo powódki z informacją, że powróciła do nazwiska rodowego. Z uwagi na usprawiedliwioną nieobecność sędziego referenta odwołano termin posiedzenia niejawnego, wyznaczonego na 26 lutego 2025 r., o czym powiadomiono strony. W dniu 20 maja 2025 r. wpłynęło pismo pełnomocnika pozwanego z informacją o zmianie firmy kancelarii. W dniu 10 czerwca 2025 r. wpłynęło pismo powódki z wnioskiem o przyśpieszenie rozpoznania sprawy. W dniu 17 czerwca 2025 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy zdalnej na dzień 7 sierpnia 2025 r. W dniu 5 sierpnia 2025 r. wpłynęło pismo ze zgłoszeniem się pełnomocnika substytucyjnego w imieniu pozwanego. Zarządzeniem z dnia 7 sierpnia 2025 r. z uwagi na usprawiedliwioną nieobecność sędziego referenta odwołano termin rozprawy wyznaczonej na ten dzień, o czym powiadomiono strony. W dniu 12 września 2025 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy zdalnej na dzień 21 listopada 2025 r. Zarządzenie o zawiadomieniu powódki i pełnomocnika pozwanego o terminie wykonano w dniu 15 września 2025 r.

Odnosząc się do przedmiotowej skargi należy zauważyć, że w świetle okoliczności sprawy – wbrew twierdzeniom skarżącej – w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej rozpoznania. Sprawa nie jest rozpoznawana zbyt długo, biorąc pod uwagę okoliczności. Mając na względzie terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie celem wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, należy uznać, że nie trwa ono dłużej niż to konieczne, a zatem nie zachodzą podstawy do uwzględnienia skargi.

Należy zaznaczyć, że od wydania ostatnich zarządzeń nie upłynęło ponad dwanaście miesięcy. Tymczasem w judykaturze za przewlekłe zasadniczo uznawane bywa takie postępowanie, w którym w danej instancji nie wyznaczono rozprawy przez ponad 12 miesięcy (zamiast wielu zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2020 r., I NSP 67/20; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19). Dodatkowo wobec zarzutu skarżącej należy wskazać, iż ustawodawca nie wprowadził żadnych

kategorycznych terminów na rozpoznanie spraw sądowych. W orzecznictwie wskazuje się, że w ustawie o skardze nie zakwalifikowano automatycznie jako przewlekłego nawet postępowania, które trwa dłużej niż 12 miesięcy.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyrażonym w postanowieniu z dnia 1 października 2020 r., II S 6/08 (KZS 2008/11/70), które wielokrotnie aprobowano w judykaturze Sądu Najwyższego, nie można oczekiwać rozpoznawania sprawy niezwłocznie po jej wniesieniu. Niezwłoczne rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych, ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia. Chodzi o to, aby czynności te zabierały odpowiednią ilość czasu, to jest odbywały się bez zbędnej zwłoki, która wskazywałaby na beczynność sądu lub bezproduktywność jego działań.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie doszło do przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie terminu beczynności lub opieszałości, aby można było przypisać sądowi nieuzasadnioną zwłokę lub beczynność prowadzącą do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie skarżącej, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania sądowi beczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że skarżąca kwestionuje jedynie ogólny czas trwania postępowania apelacyjnego, a powinna wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał ich wadliwie. Prezes Sądu Apelacyjnego wyczerpująco ustosunkowała się do zarzutów skargi na przewlekłość w pisemnej odpowiedzi na nią. Sąd Najwyższy podziela interpretację orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz istotę prawa do sądu, którą należy wiązać z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, a nie z szybkim jej rozpoznaniem.

Ponadto oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę art. 2 ustawy o skardze i kryteria określone w tym przepisie zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość

i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

W ocenie Sądu Najwyższego w rozpoznawanej sprawie zostały podjęte właściwe czynności, w odstępie czasowym nie przekraczającym wymogów rzetelnego procesu, zaś fakt, że dla powódki nie są one wystarczające, a sprawa nie została jeszcze rozpoznana, nie kwalifikuje w tym przypadku do stwierdzenia, że już nastąpiła zarzucana przewlekłość postępowania, toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. VII AGa 1194/23.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW.

[a.ł]